

ELI TÖÖSTUSPOLIITIKA ÜLDPÕHIMÕTTED

ELi tööstuspoliitika eesmärk on suurendada Euroopa tööstuse konkurentsivõimet, et see suudaks säilitada püsiva majanduskasvu ja tööhõive eestvedaja rolli Euroopas. ELi tööstusele paremate raamtingimuste tagamiseks on vastu võetud erinevaid strateegiaid, millest viimaseid on kirjeldatud 2014. aasta jaanuari teatises „Euroopa tööstuse taassünd“.

ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 173.

EESMÄRGID

Tööstuspoliitika on olemuselt horisontaalne ja sellega püütakse tagada tööstuse konkurentsivõimele soodsad raamtingimused. See on integreeritud hästi ka muudesse ELi poliitikavaldkondadesse, mis on seotud näiteks kaubanduse, siseturu, teadus- ja uuendustegevuse, tööhõive, keskkonnakaitse ja rahvatervisega. ELi tööstuspoliitika eesmärgid on 1) kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuutustega; 2) ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks algatuslikkust ja ettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengut kogu liidu ulatuses; 3) ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjatevahelist koostööd; ja 4) edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist (ELi toimimise lepingu artikkel 173).

SAAVUTUSED

A. Sissejuhatus

ELi tööstuspoliitika õigusaktidega, mis reguleerivad ühtlasi ettevõtluspoliitika valdkonda, luuakse üldtingimused, mille raames on ettevõtjatel ja ettevõtetel oma algatusvõimet rakendada ning ideid ja võimalusi kasutada. Tööstuspoliitika peaks aga sellegipoolest arvesse võtma üksikute sektorite konkreetseid vajadusi ja eripära. Euroopa konkurentsivõime aastaaruannetes analüüsitakse ELi majanduse kui terviku ja eriti ELi tööstuspoliitika eelseid ja puudusi ning need võivad olla valdkondadevaheliste või valdkondlike poliitikaalgatuste käivitajaks.

B. Integreeritud tööstuspoliitika suunas

Kui ELi institutsioonid keskendusid 1980ndatel ja 1990ndatel peamiselt ühtse turu ülesehitamisele, on majandus- ja rahaliidu loomine ning ELi laienemine suunanud tähelepanu tööstuspoliitikale. 2005. aasta juulis sätestati komisjoni teatises „Ühenduse

Lissaboni programmi rakendamine –raampoliitika ELi tootmise tugevdamiseks – süvendada integreeritud lähenemisviisi tööstuspoliitikale“ ([COM\(2005\)0474](#)) esimest korda integreeritud lähenemine tööstuspoliitikale, mis põhineb konkreetsetel valdkondadevaheliste ja valdkondlike algatuste tööprogrammil.

Komisjoni 2008. aasta teatise (säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava kohta ([COM\(2008\) 0397](#))) eesmärk on esitada integreeritud meetmete pakett, mis suurendab säästvat tarbimist ja tootmist, parandades samas Euroopa majanduse konkurentsivõimet. Sellise positiivse mõjuringi saavutamiseks tehti tegevuskavas ettepanek kasutada erinevaid poliitikavahendeid. Näiteks juhitakse tarbijanõudlust lihtsustatud märgistamise raamistiku kaudu säästlikuma tarbimise suunas.

Selleks et lahendada ELi majanduse probleeme seoses energiatootmisega mitteseotud toorainevarude jätkusuutlikkuse tagamisega, esitas komisjon tooraineid käsitleva algatuse ([COM\(2008\)0699](#)), millega püütakse tagada võrdsed tingimused juurdepääsul kolmandate riikide ressurssidele, paremad raamtingimused ELi piires toormaterjalide kaevandamisele ning esmaste toorainete tarbimise vähendamine suurema ressursitõhususe ja ringlussevõtu edendamise kaudu. Komisjoni teatises ([COM\(2011\)0021](#)) tehti ettepanek tõhustada algatuse rakendamist.

Teatises „Valmistumine tulevikuks: võtmetehnoloogiate ühise strateegia väljatöötamine ELis“ ([COM\(2009\)0512](#)) rõhutas komisjon, et EL toetab oma kehtivas poliitikaraamistikus võtmetehnoloogiate kasutamist ning teeb ühtlasi ettepaneku moodustada kõrgetasemeline eksperdirühm, kes vastutaks ühise pikaajalise strateegia väljatöötamise eest. Kõrgetasemelise eksperdirühma lõpparuandes esitas rühm võtmetehnoloogiate väljatöötamiseks ja kasutamiseks 11 poliitikasoovitust.

C. Strateegia „Euroopa 2020“ ja „Üleilmastumise ajastu uus tööstuspoliitika“

2010. aasta märtsis asendati Lissaboni strateegia strateegiaga „Euroopa 2020“ („Euroopa 2020. aastal – Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia“ ([COM\(2010\) 2020](#))). Uues strateegias esitati seitse juhtalgatust, milles neli järgmist on ELi tööstuse konkurentsivõime parandamise seisukohalt eriti olulised: „Innovaatiline liit“ ([COM\(2010\)0546](#)), „Euroopa digitaalne tegevuskava“ ([COM\(2010\)0245](#)), „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika“ ([COM\(2010\)0614](#)) ja „Uute töökohtade jaoks uued oskused“ ([COM\(2008\)0868](#)). Juhtalgatuses „Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika“ keskendutakse kümnele Euroopa tööstusalast konkurentsivõimet suurendavale meetmele, asetades sellega suurema rõhu VKEdel kasvule ning toorainete pakkumisele ja majandamisele.

Komisjon nõudis oma 14. oktoobril 2011. aastal vastu võetud teatises „Tööstuspoliitika: suurendades konkurentsivõimet“ ([COM\(2011\)0642](#)) kõigis liikmesriikides põhjalikke struktuurseid reforme ning ühtset ja kooskõlastatud poliitikat, et suurendada ELi majanduse ja tööstuse konkurentsivõimet ning edendada pikaajalist püsivat majanduskasvu. Teatises juhiti tähelepanu mitmele olulisele valdkonnale, kus on vaja suuremaid jõupingutusi: struktuurimuutused majanduses; tööstuse innovatiivsus, jätkusuutlikkus ja ressursitõhusus, majanduskeskkond, ühtne turg ja VKEd.

Komisjon avaldas 10. oktoobril 2012 teatise ([COM\(2012\)0582](#)) „Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks – Tööstuspoliitika ajakohastatud teatis“,

mille eesmärk on toetada innovatsiooni tehtavaid investeeringuid, keskendudes kuuele suure potentsiaaliga prioriteetsele valdkonnale (keskkonnasõbraliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiad, progressi võimaldavad tehnoloogiad, bioressursipõhised tooted, säästev tööstuspoliitika, ehitus ja toormaterjalid, keskkonnahoidlikud sõidukid ja laevad ning arukad võrgud). Teatises rõhutati ka, et tööstuse konkurentsivõime suurendamiseks on vaja paremaid turutingimusi ning paremat juurdepääsu kapitalile, inimkapitalile ja oskustele.

Jaauanuaris 2014 avaldas komisjon teatise „Euroopa tööstuse taassünd“ ([COM\(2014\)0014](#)). Teatises keskendutakse tööstuse taandarengu tagasipööramisele ja sellise eesmärgi saavutamisele, mille kohaselt moodustab tootmistegevuse maht 2020. aastal 20% SKPst. Komisjon sedastab, et uute investeeringute ligimeelitamiseks ja parema ettevõtluskeskkonna loomiseks vajab EL ühtsemat poliitikat siseturu valdkonnas, mis hõlmab Euroopa taristut, näiteks energiat, transporti ja teabevõrgustikke, ning samuti kaupu ja teenuseid. Samuti mainitakse parema koostöö tähtsust kvaliteetse avaliku halduse, kaubanduse, teadusuuringute ja toorainete valdkondades.

Seda poliitikat täiendati 2016. aastal teatisega „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“ ([COM\(2016\) 0180](#)), milles keskendutakse digitehnoloogiale üleminekule ja käsitletakse sellega seotud väljakutseid, näiteks rahastamist, IKT standardimist, suurandmeid ja oskusi. Lisaks on 2016. aastal käivitatud idu- ja kasvufirmade algatuse ([COM\(2016\)0733](#)) eesmärk anda Euroopa arvukatele innovatiivsetele ettevõtjatele kõik võimalused maailmatasemel ettevõtete loomiseks.

D. ELi tugiprogrammid

ELi tööstuspoliitikat toetatakse praegu mitmete poliitikameetmete, programmide ja algatustega, mis hõlmavad paljusid valdkondi. Algatuste näited, mille jaoks on ette nähtud eelarvevahendid, hõlmavad (tähtsuse järjekorras) järgmisi: ühtekuuluvuspoliitika, programm „Horisont 2020“, Euroopa ühendamise rahastu ja ELi ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME), mille kogueelarve on veidi väiksem kui 200 miljardit eurot. Lisaks on Euroopa investeerimiskava ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) eesmärk kaasata vähemalt 500 miljardi euro ulatuses avaliku ja erasektori investeeringuid 2020. aastaks. Kaks prioriteeti, mis nendes programmides ja algatustes korduvad, on VKEd ja innovatsioon.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Maastrichti lepinguga EÜ asutamislepingus tehtud hõlmasid esmakordselt tööstuspoliitikat. See on saavutus, milleni jõuti tänu Euroopa Parlamendi algatustele, mis aitasid soodustada ümberkorraldusi terasesektoris ja nõudsid dünaamilisemat tööstuspoliitikat. Sellest ajast saadik on Euroopa Parlament võtnud vastu mitmeid resolutsioone, mis on ELi tööstuspoliitikat veelgi tugevdanud. Järgnevalt on loetletud mõned kõige hiljutisemad resolutsioonid:

- parlamendi 16. juuni 2010. aasta resolutsioonis ELi 2020. aasta strateegia kohta^[1] toetati jõuliselt tööstuspoliitikat ja tehti ettepanek luua keskkond tugeva, konkurentsivõimelise ja mitmekülgse tööstuse aluse arendamiseks Euroopas. Selles rõhutati lisaks, et strateegias „Euroopa 2020“ tuleks avalikustada jätkusuutlikule, energiatõhusale majandusele ülemineku kulud ja sellest saadav kasu;
- parlamendi 9. märtsi 2011. aasta märtsi resolutsioonis üleilmastumise ajastu uue tööstuspoliitika kohta^[2] rõhutati laiahaardelisema nägemuse tähtsust Euroopa tööstuse jaoks 2020. aastal, arvestades, et investeringute ligitõmbamiseks on oluline õiguskeskkonna pikaajaline prognoositavus ja stabiilsus. Eelkõige nõudis parlament, et komisjon pööraks suuremat tähelepanu tööstuse uuendamisele, konkurentsivõimele ja jätkusuutlikkusele ning töötaks välja ambitsioonika, ökoloogiliselt tõhusa ja keskkonnasäästliku ELi tööstusstrateegia;
- parlamendi 26. oktoobri 2011. aasta resolutsioonis uute oskuste ja töökohtade tegevuskava kohta^[3] rõhutati, et väga tähtis on arendada teadusasutuste ja tööstuse vahel välja tihe koostöö ning julgustada ja toetada tööstusettevõtjaid investeerima teadus- ja arendustegevusse. Parlament nõudis suuremaid investeringuid haridusse, teadusesse ja innovatsiooni, Euroopa tippkeskuste edendamist, noorte liikuvuse suurendamist ning toetust innovatiivsete ettevõtete kasvuks tingimuste loomisele.
- parlamendi 19. jaanuari 2012. aasta resolutsioonis kodanike teenistuses oleva Euroopa Liidu kosmosestrateegia väljatöötamise kohta^[4] rõhutas Euroopa Parlament teadusuuringute ja innovatsioonistrateegia olulisust kosmosepoliitika valdkonnas, sest see tagab tehnoloogia ja tööstuse arengu, liidu konkurentsivõime ning loob ELis uusi töökohti;
- parlamendi 15. jaanuari 2014. aasta resolutsioonis Euroopa taasindustrialiseerimise kohta konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse edendamiseks^[5] hinnati tööstuse praegust olukorda Euroopas ja pakuti välja mitmeid meetmeid praeguste väljakutsetega toimetulekuks. Nimetatud resolutsioonis toetati strateegiat „Tööstuse taassünd jätkusuutliku Euroopa nimel“ (RISE), mille eesmärk on jätkata uuendustegevust uue tööstusrevolutsiooni suunas liikumisel;
- parlamendi 4. veebruari 2014. aasta resolutsioonis Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku terasetööstuse tegevuskava kohta^[6] rõhutati terasetööstuse tähtsat rolli tööstuse väärtusahelates, näiteks auto- ja ehitustööstuses ning mehaanika- ja elektrotehnikasektoris. Samuti kutsuti resolutsioonis üles säilitama konkurentsivõimelist Euroopa terasetootmist, millega tagatakse majanduskasv ja töökohad Euroopas;

[1]ELT C 236 E, 12.8.2011, lk 57.

[2]ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 131.

[3]ELT C 131 E, 8.5.2013, lk 87.

[4]ELT C 227 E, 6.8.2013, lk 16.

[5]ELT C 482, 23.12.2016, lk 89.

[6]ELT C 93, 24.3.2017, lk 59.

— parlamendi 9. juuni 2016. aasta resolutsioonis^[7] seati eesmärgiks Euroopa raudteetööstuse konkurentsivõime ja ülemaailmse juhtpositsiooni säilitamine.

Frédéric Gouardères
05/2019

[7]Vastuvõetud tekstid, [P8_TA\(2016\)0280](#).

